

3. Федеральный государственный образовательный стандарт высшего профессионального образования по направлению подготовки 050100 Педагогическое образование (квалификация (степень) «магистр») (утв. приказом Министерства образования и науки РФ от 14 января 2010 г. № 35).

4. Малев В.В. О разработке концепции фонда оценочных средств // Известия Воронежского государственного педагогического университета. – Воронеж, 2014. – № 1 (262). – С. 27-29.

Abstract

The article describes one of possible approaches to formation of the Fund assessment tools (FAT) in the competence format.

Was obtained the algorithm of development of FAT, based on the sequential decomposition of the contents of the competences and their adaptation to the content of the discipline and includes the following steps:

1. Selection of competencies assigned to the discipline definition of the stages of their formation.

2. Description of indicators and criteria for evaluation of competencies in accordance with the stages of their formation.

3. Development of common tasks for assessment of knowledge, skills and (or) experience activities that characterize the stages of formation of competences in the process of development of an educational program.

4. The development of teaching materials.

Key words: federal state educational standard, the Fund of assessment tools, competency-based approach, decomposition of the content of competence, validation of competence

References:

1. On education in the Russian Federation / Federal law of 29.12.2012 № 273-FZ (with changes and additions from 01.01.2017).

2. On approval of the procedure of organization and implementation of educational activity on educational programs of higher education – undergraduate, specialty programs, master's degree programs / Order of the Ministry of education and science of 19.12.2013 № 1367 (ed 15.01.2015).

3. Federal state educational standard of higher professional education for the training 050100 Pedagogical education (qualification (degree) "master") (app. by order of the Ministry of education and science of the Russian Federation from January 14, 2010 No. 35).

4. Malev V.V. (2014). O razrabotke koncepcii fonda ocenocnyh sredstv [On the development of the concept of the Fund of assessment tools] in *Izvestiya Voronezhskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta* [Proceedings of the Voronezh state pedagogical University], issue 1 (262), pp. 27-29

Статья отправлена: 12.11.2017 г.

© Малев В.В.

ЦИТ: ua317-019 DOI: 10.21893/2415-7538.2017-07-2-019

УДК 376.012.31:056.36

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРАКТИЧНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИРОДОЗНАВСТВУ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ШКОЛІ FEATURES OF THE USE OF PRACTICAL METHODS OF TEACHING NATURAL SCIENCE IN A SPECIAL SCHOOL

к.пед.н., доц. Співак Л. А. / с.p.s., as.prof. Spivak L. A.

Студент ДДПУ Рябчук К. І. / student of DSPU Ryabchuk K. I.

Донбаський державний педагогічний університет, Сло'вянськ, вул. Г. Батюка 19, 84116

Donbasky state pedagogic university, Slovyansk, G. Batyuka 19, 84116

Анотація. У статті розглядаються значення, види та методика використання практичних методів навчання природознавству, підкреслено їх корекційне, виховне, розвивальне значення в підготовці до самостійного життя учнів спеціальної школи.

Ключові слова: учні з особливими освітніми потребами, спеціальна школа, практичні методи навчання, ефективність та корекційна спрямованість навчання.

Вступ.

На сучасному етапі розвитку спеціальної школи актуальними залишаються питання підвищення ефективності навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами, впровадження інновацій у галузі варіативних форм, методів та змісту навчання.

Проблемі підвищення ефективності навчання присвячено багато праць видатних педагогів і психологів (В. Бондар, І. Єременко, В. Липа, С. Миронова, В. Синьов, В. Турчинська, О. Хохліна та ін.), в яких зазначається, що ефективність навчання є показником того, як у процесі навчальної діяльності конкретні її результати перетворюються в ті, які мають соціальну значущість. При цьому всі автори наголошують, що методи навчання, які мотивують учнів до навчання, сприяють розвитку їх піднавчальної діяльності, набуттю практичних вмінь і навичок, готують до самостійного життя повинні відігравати провідне місце у навчально-виховному процесі школи. До зазначених дидактичних методів і належать практичні методи навчання природознавству, корекційна і розвивальна роль яких не в повній мірі ураховується вчителями спеціальних шкіл.

Основний текст.

Розглядаючи педагогічний аспект проблеми, слід зазначити, що основним засобом підвищення якості роботи школи є активізація навчального процесу на всіх його ланках і етапах (Г. Блеч, Є. Березняк, С. Миронова, В. Синьов та ін.). При вивченні природознавчого матеріалу найбільш ефективними стають практичні методи навчання, оскільки в процесі практичного аналізу об'єктів природи беруть безпосередню участь органи почуття, показники яких слугують основним джерелом одержаних відомостей.

З точки зору психологічного аспекту проблеми, підвищенню якості природознавчих знань сприяє широке використання практичних методів навчання, у зв'язку з тим, що під час практичних дій учні самостійно шляхом практичного аналізу вчаться розмежовувати істотне і не істотне в предметах і явищах природи, аналізувати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, робити висновки (І. Підласий, Н. Побірченко, О. Хохліна та ін.).

В більшості праць педагогів і психологів (Ю. Бабанський, С. Миронова, Н. Менчинська, В. Синьов, О. Хохліна та ін.) педагогічний і психологічний аспекти вивчення проблем розглядаються у тісному взаємозв'язку.

Керівництво практичною роботою учнів з особливими освітніми потребами є складним процесом і вимагає вироблення спеціального алгоритму дій з боку вчителя, який може виглядати наступним чином: постановка мети роботи; проведення інструктажу; керівництво самостійним виконанням робіт учнями;

аналіз результатів і висновків; фіксація результатів.

Одним із практичних методів роботи школярів, який найчастіше використовується вчителями природознавства є розпізнавання й визначення природних об'єктів і явищ. Для цього використовуються різноманітні і натуральні об'єкти: живі рослини, гербарії, колекції, зразки ґрунтів тощо.

Розпізнавання включає аналіз зовнішніх властивостей об'єктів неживої і живої природи, тобто носить морфологічний характер. Вчителю необхідно сформулювати завдання таким чином, щоб потрібні дії були перераховані в правильній послідовності. Уміння розпізнавати, розрізняти в процесі порівняння розвиваються в уміння визначати. Визначення відноситься до практичних робіт як морфологічного, так і ситематичного характеру. Розрізняючи окремі частини рослини, органи тварин, цілі рослинні й тваринні об'єкти, школяри підходять до розуміння цілісного сприйняття природи. На цій основі вони також вчать визначати і класифікувати об'єкти природи по певних ознаках.

Метод спостереження є найбільш використовуваним практичним методом у процесі вивчення природознавства. Відомо, що спотереження - це цілеспрямоване, безпосереднє почуттєве сприйняття предметів і явищ з метою їхнього пізнання. В історії розвитку спеціальної методики природознавства спостереженням приділяли велику увагу Л. Ісаєнко, В. Постовська, Л. Співак, Л. Стожок, А. Усвайська, К. Ягодовський. Однак необхідно зазначити, що цей метод пропонується, як правило, використовувати у зв'язку з фіксацією змін у природі, а також під час проведення екскурсій.

У сучасній методиці викладання розрізняють спостереження як наочний метод і спостереження як різновид практичного методу. У першому випадку учні спострігають досліди, таблиці, картини, які демонструються вчителем, а в іншому – спостерігаючи школярі виконують різні роботи (замальовують, записують, вимірюють, складають гербарії, колекції тощо).

Короткочасні спотереження пропонуються на уроці (робота з роздавальним матеріалом) і на екскурсіях (звичайно це фенологічні спостереження). Тривалі спостереження проводяться у куточку живої природи на пришкольній ділянці.

Всі види спостережень нерозривно пов'язані з різними шкільними експериментами. Експеримент не тільки збагачує учнів новими знаннями, уміннями і навичками, а й сприяє перевірці наявних знань, глибокому та усвідомленному їхньому засвоєнню, здійсненню зв'язків з життям, з майбутньою самостійною діяльністю.

Шкільний експеримент здійснюється в ході лабораторних і практичних робіт. Метою лабораторних робіт є набуття нових знань, а практичних робіт - їхнє закріплення і конкретизація. Лабораторні заняття з природознавства найчастіше проводяться фронтально, з індивідуальною роботою учнів, при цьому необхідно дотримуватися поетапності у навчанні учнів при проведенні таких робіт, пропонуючи наступну послідовність їх виконання (Л. Рум'янцева, Л. Співак, Л. Стожок): перший етап - фронтальне проведення лабораторної роботи з показом і під керівництвом учителя; другий етап - фронтальне проведення лабораторної роботи без показу вчителем, але за словесною інструкцією з наданням допомоги у вигляді спеціальних питань; третій етап

самостійний перенос учнями отриманих знань, умінь і навичок при вирішенні нових завдань із використанням письмової інструкції. Особливу увагу необхідно приділяти правилам дотримання техніки безпеки. Учитель в процесі проведення лабораторних робіт повинен керувати не тільки пізнавальним процесом учнів, а й їхніми діями, а також перевіряти чи розуміють вони, що і як треба виконувати.

Лабораторні роботи зазвичай проводяться при вивченні фізіологічних процесів, тому що експеримент найбільш переконливо дозволяє розкрити причинні зв'язки між спостережуваними явищами і внутрішніми фізіологічними процесами.

Експеримент може бути короткочасним і тривалим. Прикладом короткочасного експерименту є лабораторні роботи з вивчення складу, будови квітки, фізичних властивостей ґрунту, підрахунку частоти пульсу та ін. Тривалий експеримент на уроках цілком не проводять, а тільки закладають дослід і обговорюють його результати. Прикладом тривалих експериментів можна назвати з'ясування впливу певних умов на ріст і цвітіння рослин, вивчення поведінки різних тварин.

Особливе місце в навчанні природознавству учнів спеціальної школи займають практичні роботи, які проводяться на навчально-дослідній ділянці. Цей вид діяльності дозволяє школярам не тільки перевірити свої знання на практиці, глибше пізнати й закріпити досліджуванний матеріал, але й сприяє їхньому загальнофізичному розвитку, розвитку всіх м'язів, координації рухів, а також розвитку дрібної моторики пальців. При організації практичної роботи на навчально-дослідній ділянці необхідно провести попередню бесіду, що сприятиме свідомому відношенню учнів до майбутньої роботи. Після бесіди й постановки мети роботи необхідно провести інструктаж у класі або на ділянці. Іноді, наприклад, перед тим як викопати ями для посадки дерев, учням пропонується накреслити на аркушах паперу розміри ям, вказавши ширину й глибину, а потім перенести свої розрахунки на ділянку. Дітям також необхідно показати, що вони повинні робити, у якій послідовності, як користуватися інвентарем. Після цього варто перевірити, чи всі учні зрозуміли настанови вчителя. Аналізуючи результати і якість виконаної роботи школярами, необхідно оцінити як кожного учня окремо, так і весь клас. Практичні роботи з природознавства проводяться на уроках і позаурочний час, на навчально-дослідній ділянці, у куточку живої природи, а також під час екскурсій.

Заключення та висновки.

Застосування практичних методів навчання при вивченні природознавства в спеціальній школі має велике корекційне, освітнє, розвивальне і виховне значення, оскільки практичні методи не тільки відіграють істотну роль при формуванні знань про об'єкти і явища природи, але й служать засобами організації і стимуляції розумової діяльності школярів. Систематичне і методично правильне використання практичних методів в навчанні природознавству сприяє усвідомленому, а не механічному засвоєнню знань учнями, вихованню працьовитості, наполегливості, упевненості у своїх силах та підготовці школярів до самостійного життя у сіспільстві.

Література:

1. Блеч Г. О. Особливості знань розумово відсталих школярів в процесі навчання природознавства /Г. О. Блеч Сучасні підходи інтеграції та соціалізації дітей з особливими потребами. Матеріали міжнарод. наук. - практ. конфе-ії. - Луцьк, 2006. – С. 220 - 226.
2. Миронова С. П. Олігофренопедагогіка. Компактний навчальний курс: навчальний посібник /С.П. Миронова. - Кам'янець-Подільський державний університет, 2008. – 204 с.
3. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: Підручник. - Частина 2. Навчання і виховання дітей /В. М. Синьов. - К.: Вид. НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. - 224с.

Abstract

The article deals with the significance, types and methods of using practical methods of teaching natural science, emphasizing their correctional, educational, developmental importance in preparing for the independent life of pupils of a special school.

The systematic and methodologically correct use of practical methods in the study of science contributes to the conscious, rather than the mechanical acquisition of knowledge by students, the education of hard work, perseverance, confidence in their strength and preparation of students for independent living in society.

Key words: students with special educational needs, special school, practical teaching methods, efficiency and correctional training.

References:

1. Blech G.O. Peculiarities of the knowledge of mentally retarded students in the process of studying the natural sciences / G.O. Blach Modern approaches to the integration and socialization of children with special needs. International materials. sciences - practice conf.. - Lutsk, 2006. - P. 220 - 226.
2. Mironova S.P Oligophrenopedagogy. Compact training course: tutorial / C.S. Mironova - Kamenets-Podilskiy State University, 2008. - 204 p
3. Synov V.M. Correction psychopedagogic. Olihofrenopedagogic: Pidruchnyk.-Part 2. Training and education of children. / VM-K .: Synov. type. NEA Dragomanov, 2009.-224p.

Стаття відправлена: 02.11.2017 р.

© Співак Л. А.

ЦИТ: ua317-021 DOI: 10.21893/2415-7538.2017-07-2-021

УДК: 378.124+37.015+371.13+376.3

**КРИТЕРІЇ ТА РІВНІ СФОРМВАНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ
В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ
THE CRITERIA AND LEVELS OF FORMATION OF FUTURE
PRIMARY SCHOOL TEACHERS' PROFESSIONAL COMPETENCE IN
THE CONDITIONS OF INTRODUCTION OF INCLUSIVE EDUCATION**

**к.п.н. викладач кафедри педагогічних технологій початкової освіти Тамбовська
К.В. / с.р.с. Teacher of the Department of Pedagogical Technologies of Primary Education
Tambovskaya K.V.**

студентка 6 курсу Цішенко А.С. / student of 6th course Tsishenko A.S.

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені

К.Д. Ушинського», Одеса, вул. Староportoфранківська, 6, 65020

State institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D.

Ushinsky» Odessa, st. Staroportofrankovskaya, 26, 65020